

Försvarsutskottets betänkande

1981/82:14

om förvaring av förutvarande Västmanlands regementes nattvardskärl

I motion 1981/82:263 av Margot Håkansson (fp) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att Karl XII:s nattvardskärl placeras på HMS Carlskrona vid de långresor fartyget gör och i övrigt bevaras på marinmuseet i Karlskrona samt att nattvardstyget efter att ha ägts av armén och flyget nu överlämnas i marinens ägo.

Bakgrund

I slutet av 1600-talet överlämnade konung Karl XI en uppsättning nattvardskärl som hedersgåva till Västmanlands regemente. Den bestod av en kalk, en patén (oblatfat), en oblatask och en vinflaska, allt av silver. Nattvardskärlen följde regementet under Karl XII:s fälttåg i Ryssland. I samband med slaget vid Poltava gömde regementspastorn Georg Notmann de sakrala föremålen för att undvika att de skulle komma i fiendens händer. Notmann togs till fånga och tillbringade 13 år i fångenskap i Sibirien. På hemväg från fångenskapen sökte han sig åter till Poltava och lyckades där återfinna de gömda nattvardskärlen. Notmann tog sig sedan under många svårigheter och faror åter hem till Sverige där föremålen återbördades till regementet.

Efter Västmanlands regementes nedläggning år 1928 deponerades kärlen övergångsvis i Västerås domkyrka. År 1942 föreskrev Kungl. Maj:t att förutvarande Västmanlands regementes fana och kommunionsskärl skulle genom armémuseum till vidare deponeras vid Västmanlands flygflottilj (F1).

Med anledning av riksdagens beslut våren 1979 att också F 1 skall läggas ned (prop. 1978/79:96, FöU 1978/79:22, rskr 1978/79:291) har olika intressenter tagit upp frågan om den framtida förvaringen av nattvardskärlen. Västmanlands fornminnesförening har hemställt att kommunionsskärlen deponeras i Västmanlands läns museum i samband med F 1:s nedläggning. Chefen för Upplands regemente (S 1) har begärt att de överlämnas till detta regemente. Kyrkorådet i Västerås vill ha dem deponerade i Västerås domkyrka. Förslag om en förvaring i Västerfärnebo kyrka – nära regementets forna exercisplats Salbohed – har också framförts.

Regeringen har den 14 maj 1981 föreskrivit att förutvarande Västmanlands regementes kommunionsskärl efter nedläggning av F 1 skall – efter vederbörlig registrering i armémuseums samlingar – av armémuseum deponeras i

Västmanlands läns museum. Vidare föreskrivs i regeringsbeslutet att det ankommer på styresmannen och chefen för armémuseum att utfärda föreskrifter om föremålets handhavande och vård.

Motionen

Motionären hävdar att bl. a. det till Enköping snart flyttade S 1 och läns museet i Västerås strider om vem som skall få hysa de historiska nattvardskärlen. Med hänsyn till den senaste förvaringen hos F 1 bör enligt hennes mening inte ursprunget – arméförbandet – vara utslagsgivande för den framtida förvaringen. Eftersom armén och flygvapnet hittills anförtrotts klenoderna anser hon rättviseskäl tala för att de nu förs över till marinen. Mot denna bakgrund framlägger hon sitt förslag att nattvardstyget placeras på minfartyget Carlskrona under dess långresor och i övrigt förvaras på marinmuseet i Karlskrona.

Utskottet

Regeringen har – som framgår av redogörelsen i det föregående – nyligen fattat beslut rörande deposition i Västmanlands läns museum av i frågavarande nattvardskärl. Med hänsyn till föremålets nära anknytning till Västmanland har utskottet ingen erinran mot denna lösning. Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1981/82:263.

Stockholm den 16 februari 1982

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Eric Holmqvist (s), Gudrun Sundström (s), Hans Lindblad (fp), Roland Brännström (s), Åke Gustavsson (s), Evert Hedberg (s), Göthe Knutson (m), Karl-Erik Svartberg (s), Anders Gernandt (c), Holger Bergman (s), Göran Allmér (m) och Eivor Nilson (c).